

Kommunale helse- og omsorgstjenester 2021

Først publisert: 16.02.2023

Sist faglig oppdatert: 16.02.2023

Innhold

1. Sammendrag	3
2. Introduksjon	5
3. Mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester i 2021 ... 9	
4. Utvalgte temaer	27
5. Vedlegg A	42
6. PDF-versjon av rapporten	44

Sammendrag

379 806 personer mottok kommunale helse- og omsorgstjenester[6] i 2021. Dette utgjør 6,9 prosent av befolkningen, det er samme andel som i 2020. Antall tjenestemottakere har økt med 2,3 prosent sammenliknet med 2020 (økning med 8 587 tjenestemottakere).

Andel av befolkningen som mottok kommunale helse- og omsorgstjenester i 2021 øker med alder - fra 1,7 prosent av befolkningen i aldersgruppen 0-17 år til 87,5 prosent i aldersgruppen 90 år og over. Om lag 94 000 tjenestemottakere var i aldersgruppen 80-89 år i 2021. Dette er aldersgruppen med flest tjenestemottakere (25 prosent) i 2021. 19 000 tjenestemottakere var i aldersgruppen 0-17 år i 2021 (5 prosent). Det er flere kvinner enn menn blant tjenestemottakerne i 2021.

Helsetjenester i hjemmet hadde størst økning i antall tjenestemottakere fra 2020 til 2021. Økningen var på rundt 10 000 tjenestemottakere, og kan forklares med økt rapportering av tjenester ergo- og fysioterapi, samt tjenester innen psykisk helse og rus fra noen kommuner. Digitalt tilsyn hadde størst prosentvis økning i antall tjenestemottakere i 2021 sammenliknet med 2020 (økning med 28 prosent, eller 1 717 personer).

Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål hadde størst nedgang i antall mottakere (719 tjenestemottakere) fra 2020 til 2021. Nedgangen kan delvis forklares med rettelsene i registreringer i noen kommuner, nærmere omtalt i kap.1.3. Lokaliseringsteknologi (GPS) har gått ned med 16 prosent av tjenestemottakerne fra 2020 til 2021. Dette kan delvis forklares med rettelsene i registreringer beskrevet nærmere i kap. 1.3.

22,9 prosent av tjenestemottakerne i 2021 var nye (ikke rapportert som tjenestemottakere i 2020).

Helsetjenester i hjemmet er rapportert med flest vedtak i 2021 (213 884) og dagopphold i institusjon er rapportert med relativt få vedtak i 2021 (2 904). Mellom 10-15 prosent av vedtakene om praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse, omsorgsstønad og bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål, var vedtak med avslag i 2021. For resterende tjenester var andelen med avslag mellom 0 og 9 prosent i 2021. Flest klager var rapportert på omsorgsstønad (112) og praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (100) i 2021.

6,6 prosent av mottakerne av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, hadde virksom individuell plan i 2021. 13 prosent av mottakerne av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, hadde koordinator i 2021.

Om lag 64 000 personer er rapportert med heldøgntjenestetilbud i 2021. Dette er en økning på omtrent 7 000 personer (økning med 12 prosent) fra 2020. 98 prosent av kommunene har rapportert heldøgntjenestetilbud til KPR helse og omsorg i 2021 (348 kommuner).

2 317 personer er rapportert med venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester i 2021. Dette er en nedgang på 1 400 personer fra 2020. Tallene bør tolkes med forsiktighet: kjennskap til at det registreres andre typer ventelister enn det er påkrevd ved rapportering til KPR helse og omsorg og at mange registreringer har datoer langt tilbake i tid, gjør det vanskelig å tolke tallene.

Andel av befolkning som mottar kommunale helse og omsorgstjenester har økt gradvis siden 2014. Andelen var på 6,6 prosent i 2014[7] og er på 6,9 i 2021. Andel av befolkningen som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester har endret seg i flere aldersgrupper i perioden 2014-2021. Den største endingen har skjedd i aldersgruppen 80-89 år, med nedgang fra 51,6 prosent i 2014 til 45,2 prosent i 2021. Andel menn i det totale antallet tjenestemottakere har vært svakt økende – fra 39 prosent i 2012 til 42 prosent i 2021.

Fordeling av tjenestemottakerne etter bistanndsbehov har vært ganske stabil i perioden 2017 – 2021, med flest mottakere i gruppene noe/avgrenset og middels til stort bistanndsbehov. Antall tjenestemottakere med omfattende bistanndsbehov har økt fra rundt 83 000 i 2014 til rundt 89 000 personer i 2021.

Flere tjenestetilbud har hatt en økning i antall mottakere i deler eller hele perioden 2012-2021: praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål, praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse, trygghetsalarm, helsetjenester i hjemmet, tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling, lokaliseringsteknologi (GPS), elektronisk medisineringsstøtte og digitalt tilsyn.

Flere tjenestetilbud har hatt trend med nedgang i deler eller hele perioden 2012-2021: praktisk bistand - daglige gjøremål, dagopphold i institusjon, langtidsopphold i institusjon.

[6] Områder som f.eks. fastleger, legevakt er ikke en del av denne rapporten

[7] Blikket på historikk i rapporten går tilbake til 2012 (10 årganger). Der tallene ikke er tilgjengelige for alle årgangene, presenteres det kun årganger med tilgjengelige tall. Derfor vil noen statistikker gå tilbake til 2012, og noen – tilbake til 2014 eller 2017

1

Introduksjon

1.1

Kommunale helse- og omsorgstjenester

Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR), etablert i 2017, inneholder data om personer som har søkt, mottar eller har mottatt kommunale helse- og omsorgstjenester.

Rapporten sammenstiller informasjon om kommunale helse- og omsorgstjenester som kommunene har rapportert inn om brukere og tjenestene de har mottatt. KPR helse og omsorg[1] blir brukt som betegnelse på de dataene i KPR som omtales i rapporten. Områder som f.eks. fastleger, legevakt er ikke en del av denne rapporten.

Tjenester som rapporteres til KPR helse og omsorg

Tjeneste-kode	Tjeneste	Tjenestegruppe
1	Praktisk bistand - daglige gjøremål	Tjenester til hjemmeboende
2	Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	Tjenester til hjemmeboende
3	Praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse	Tjenester til hjemmeboende
4	Dagaktivitetstilbud	Tjenester til hjemmeboende
5	Matombringing	Tjenester til hjemmeboende
6	Trygghetsalarm	Velferdsteknologi
7	Avlasting - utenfor institusjon	Tjenester til hjemmeboende
8	Avlasting i institusjon	Institusjonstjenester
9	Støttekontakt	Tjenester til hjemmeboende
11	Omsorgsstønad	Tjenester til hjemmeboende
29 (12,13)	Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål (ny i 2019, erstatter Omsorgsbolig og Annen bolig)	Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål
14	Bruk av tvang psykisk utviklingshemning – nødsituasjoner (helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav a)	Bruk av tvang

15	Helsetjenester i hjemmet	Tjenester til hjemmeboende
17	Dagopphold i institusjon	Institusjonstjenester
18	Tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling	Institusjonstjenester
19	Tidsbegrenset opphold i institusjon - habilitering/rehabilitering	Institusjonstjenester
20	Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	Institusjonstjenester
21	Langtidsopphold i institusjon	Institusjonstjenester
22	Nattopphold i institusjon	Institusjonstjenester
23	Bruk av tvang psykisk utviklingshemning – planlagte tiltak (helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav b og c)	Bruk av tvang
24	Helsehjelp med tvang (pasientrettighetsloven kapittel 4 a)	Bruk av tvang
25	Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold[2]	Institusjonstjenester
26	Lokaliseringsteknologi (GPS)	Velferdsteknologi
27	Elektronisk medisineringsstøtte	Velferdsteknologi
28	Digitalt tilsyn	Velferdsteknologi

[1] I perioden 2006 -2017 ble disse opplysningene rapportert til IPLOS-registeret

[2] - kun personer som allerede mottar en eller flere tjenester som skal rapporteres til KPR med Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold

1.2

Helsedirektoratet overtok produksjon av statistikk

I perioden fra 2007 til 2017 utga Statistisk sentralbyrå (SSB) tilsvarende rapporter (Pleie- og omsorgstjenester[3] og senere Kommunale helse- og omsorgstjenester[4]). I forbindelse med etableringen av KPR overtok Helsedirektoratet produksjon av rapporten. Metodene for produksjon av tallene i Helsedirektoratet er beskrevet i vedlegg A.

Helsedirektoratet fikk data for 2017 fra IPLOS-registeret. Der Helsedirektoratet har brukt 2017-tall til produksjon av statistikk, vil det stå KPR (2017-).

[3] Eks.: https://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/_attachment/201126?_ts=14ac9071bf0

[4] Eks.: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kommunale-helse-og-omsorgstjenester-2020/Kommunale%20he>

1.3

Rapportering til KPR helse og omsorg for 2021 – forbehold

Alle kommuner har rapportert for årgangen 2021.

Om registertall for 2021:

1. 4 prosent økning i antall mottakere av Helsetjenester i hjemmet. I aldersgruppen 0-17 år er økningen på 50 prosent. Økningene kan forklares med at stadig flere kommuner endrer rapporteringsrutinene for å inkludere rapportering av fysio- og ergoterapitjeneste og tjenester på området psykisk helse og rus.
2. Kommunene 1818 Herøy, 1822 Leirfjord og 1827 Dønna har nedgang i antall tjenestemottakere på rundt 40 prosent. Dette skyldes en teknisk feil i kommunen.
3. Noen kommuner har endret registreringspraksis for registrering av type velferdsteknologi. For eksempel, kan tjenestetilbudet tidligere registrert som Lokaliseringsteknologi (GPS), nå være registrert som Trygghetsalarm.
4. Noen kommuner har større nedgang og/eller økning i antall tjenestemottakere per tjeneste som følge av gjennomgang av registreringer (med endring av type tjeneste og/eller tjenesteomfang).
5. Nesbyen kommune har i 2021 rapportert inn feil antall mottakere av Praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Antall mottakere er under 10 personer i 2021, og ikke 56 personer slik det er rapportert. Tabellene med antall tjenestemottakere blir påvirket av denne feilen. Tabellene hvor antall timer er beregnet inkluderer ikke data om personer med BPA i Nesbyen.

Generelle forbehold ved tallgrunnlaget

Tallgrunnlaget i rapporten baserer seg på data som er registrert i kommunale elektroniske pasientjournaler (EPJ) og rapportert inn til KPR. Det bør tas forbehold om ulik registreringspraksis ved tolkning og bruk av tallene.

Sammenlikning med tall for 2020 og 2019

Koronapandemien kan ha påvirkning på tallene for 2020[5].

Kommunesammenslåing påvirket innrapportering i 2019 og 13 kommuner mangler fra datagrunnlaget på grunn av at de ikke rapporterte inn til registrert. For disse kommunene gjenbrukes tallene fra 2018 som erstatning for manglende data i 2019.

Ukjent alder og kjønn

De fleste personer rapportert til KPR helse og omsorg for 2021 har informasjon om alder og kjønn. 0,005 prosent av tjenestemottakere (19 personer), mangler informasjon om kjønn og alder og er ekskludert fra statistikken.

[5]

https://nforsk.brage.unit.no/nforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2834184/NF-rapport%2b10_2021%2b131
(kap.5)

1.4

Personvern hensyn

Tall og verdier om 10 personer eller færre, erstattes med "under 10" eller "basert på under 10 personer" av hensyn til personvern.

For å unngå tilfeller hvor tabellinnholdet gir grunnlag til å beregne det eksakte tallet bak "under 10 personer", slås aldersgrupper med få mottakere sammen med nærliggende aldersgruppe. For å unngå tilfeller hvor sumtallene gir grunnlag til å beregne det eksakte tallet bak "under 10 personer", avrundes nærliggende sumtall og erstattes med "rundt ..".

1.5

Avrunding

I tabeller med kolonne i alt lik 100 prosent, hvor summen av prosentandelene ikke er eksakt 100, er dette på grunn av avrunding til heltall.

Mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester i 2021

2.1

Tjenestemottakere i 2021

Tabell 2.1 viser antall mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester for de siste 10 årgangene (2012 – 2021).

Tabell 2.1 Tjenestemottakere gjennom året i perioden 2012-2021

	Tjenestemottakere, antall	Endring fra forrige år, prosent
2012	336 864	1,9
2013	340 093	1,0
2014	342 216	0,6
2015	349 419	2,1
2016	355 635	1,8
2017	361 471	1,6
2018	364 587	0,9
2019	364 666	0,0
2020	371 319	1,8
2021	379 806	2,3

Kilde: IPLOS-registeret (-2017) /KPR (2018-)

379 806 personer mottok kommunale helse- og omsorgstjenester i løpet av 2021. Antall tjenestemottakere har økt med 2,3 prosent sammenliknet med 2020 (økning med 8 587 tjenestemottakere). Mye av økningen skyldes at stadig flere kommuner starter med rapportering av ergo- og fysioterapi og tjenester på området psykisk helse og rus.

2.2

Tjenestemottakere etter alder og kjønn

Tabell 2.2.1 viser antall tjenestemottakere gjennom året for 2021 med fordeling etter alder og kjønn, samt forholdet mellom befolkning og antallet tjenestemottakere.

Tabell 2.2.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og kjønn, 2021

	Tjenestemottakere, antall	Andel i befolkningen*, prosent
--	---------------------------	--------------------------------

	I alt	Kvinner	Menn		Kvinner	Menn
Totalt	379 806	219 734	160 072	6,9	8,1	5,8
0-17 år	18 937	7 130	11 807	1,7	1,3	2,1
18-49 år	84 196	43 384	40 812	3,7	3,9	3,5
50-66 år	54 095	28 123	25 972	4,7	4,9	4,4
67-79 år	79 133	44 057	35 076	12,3	13,4	11,1
80-89 år	93 680	61 116	32 564	45,2	51,6	36,6
90 år og over	49 765	35 924	13 841	87,5	91,6	78,2

Kilde: KPR

* - tallet sees i forhold til folketallet ved utgangen av statistikkåret inkludert antall døde gjennom året

6,9 prosent av befolkningen mottok kommunale helse- og omsorgstjenester i 2021. Det er samme nivå som i 2020.

Andel av befolkningen med kommunale helse- og omsorgstjenester øker med alder - fra 1,7 prosent av befolkningen i aldersgruppen 0-17 år til 87,5 prosent i aldersgruppen 90 år og over. Andel kvinner med tjenester i befolkningen er høyere enn andel menn med tjenester. Dette gjelder alle aldersgrupper, unntatt 0-17 år.

Tabell 2.2.1a viser andeler av befolkningen med kommunale helse- og omsorgstjenester i perioden 2014-2021[8].

Tabell 2.2.1a Tjenestemottakere gjennom året som andel av befolkningen*, etter alder, prosent, 2014-2021

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I alt	6,6	6,6	6,7	6,8	6,8	6,8	6,9	6,9
0-17 år	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,7
18-49 år	2,9	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7
50-66 år	4,5	4,5	4,7	4,7	4,8	4,7	4,7	4,7
67-79 år	12,6	12,6	12,6	12,6	12,9	12,6	12,5	12,3
80-89 år	51,6	51,3	50,6	49,9	49,6	47,8	46,8	45,2
90 år og over	90,5	90,5	90,0	89,5	89,7	88,1	89,1	87,5

* - tallet sees i forhold til sum av folketallet ved utgangen av statistikkåret inkludert antall døde gjennom året

Kilde: rapportserie Kommunale helse- og omsorgstjenester 2014, 2015, 2016 osv.

Andel av befolkningen med tjenester har økt med under 1 prosentpoeng i aldersgruppene 0-17 år og 18-49 år sammenliknet med andeler i 2020. I aldersgruppene 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over har andelen av befolkningen med tjenester gått ned fra 2020 til 2021.

Andelen tjenestemottakere har økt fra 6,6 prosent i 2014 til 6,9 i 2021. Den største endringen i andel som mottar tjenester finner vi i aldersgruppen 80-89 år, med nedgang på 6,4 prosentpoeng fra 2014 til 2021.

Tabell 2.2.2 viser antall tjenestemottakere av kommunale helse og omsorgstjenester i de siste 10 årene totalt og fordelt etter kjønn.

Tabell 2.2.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter kjønn, 2012 - 2021

	Tjenestemottakere, antall	Kvinner, antall	Menn, antall	Kvinner, prosent	Menn, prosent
2012	336 864	206 545	130 211	61	39
2013	340 093	206 933	133 058	61	39
2014	342 216	206 620	135 405	60	40
2015	349 419	209 243	139 917	60	40
2016	355 635	211 370	143 997	59,4	40,5
2017	361 471	213 829	147 456	59,2	40,8
2018	364 477	214 467	150 010	58,8	41,2
2019	364 666	213 256	151 410	58,5	41,5
2020	371 319	216 113	155 195	58,2	41,8
2021	379 806	219 734	160 072	57,9	42,1

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) /KPR (2017-)

For både kvinner og menn økte antallet tjenestemottakere fra 2020 til 2021. Kjønnssfordelingen var nærmest konstant (41,8 prosent menn i 2020, 42,1 prosent menn i 2021).

I hele perioden 2012-2021 har det vært flere kvinner enn menn blant tjenestemottakerne (tabell 2.2.2). Andel menn har økt fra 39 prosent i 2012 til 42 prosent i 2021. Forskjellen mellom antallet menn og kvinner var rundt 76 000 personer i 2012 og rundt 60 000 personer i 2021.

Tabell 2.2.3 viser antall tjenestemottakere etter alder og kjønn i 2021.

Tabell 2.2.3 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og kjønn, 2021

	Tjenestemottakere		Tjenestemottakere etter alder og kjønn			
	Antall	Prosent	Kvinner, antall	Menn, antall	Kvinner, prosent	Menn, prosent
0-17 år	18 937	5	7 130	11 807	38	62
18-49 år	84 196	22	43 384	40 812	52	48
50-66 år	54 095	14	28 123	25 972	52	48
67-79 år	79 133	21	44 057	35 076	56	44
80-89 år	93 680	25	61 116	32 564	65	35
90 år og over	49 765	13	35 924	13 841	72	28
Totalt	379 806	100	219 734	160 072	58	42

Kilde: KPR

Aldergruppen 80-89 år utgjør den største gruppen av tjenestemottakere med rundt 94 000 tjenestemottakere, eller 25 prosent i 2021 (tabell 2.2.3). Videre følger aldersgruppene 18-49 år, med rundt 84 000 tjenestemottakere og 67-79 år, med rundt 76 000 tjenestemottakere. Den minste gruppen av tjenestemottakerne er 0-17 år med 5 prosent av tjenestemottakerne (om lag 19 000 personer).

Det er flere kvinner enn menn i alle aldersgrupper, unntatt aldersgruppen 0-17 år hvor det var 38 prosent kvinner.

[8] disse tallene er tilgjengelige i rapportserien, som er kilde for tabellen, kun f.o.m. 2014.

2.3

Tjenestemottakers funksjonsnivå

Tjenestemottakere grupperes i fire kategorier for funksjonsnivå, basert på kartlegging av aktiviteter i dagliglivet. Kategoriene er: noe/avgrenset, middels til stort, omfattende eller uoppgitt bistandsbehov.

Tabell 2.3.1 viser antall tjenestemottakere etter funksjonsnivå i perioden 2017 – 2021. [9]

Tabell 2.3.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter funksjonsnivå, 2017 - 2021

	Tjenestemottakere, antall				
	2017	2018	2019	2020	2021
Noe/avgrenset bistandsbehov	132 051	133 512	131 297	134 814	139 201
Middels til stort bistandsbehov	112 213	113 389	113 616	113 272	116 245
Omfattende bistandsbehov	83 076	83 962	86 249	87 864	89 340
Uoppgitt bistandsbehov	34 713	37 747	33 504	35 369	35 020

Kilde: KPR

Antall tjenestemottakere har økt i alle bistandsbehovsgruppene fra 2020 til 2021, unntatt bistandsbehovsgruppen "uoppgitt". Antall tjenestemottakere med omfattende bistandsbehov har økt fra rundt 83 000 i 2014 til rundt 89 000 personer i 2021. Fordeling av tjenestemottakerne mellom gruppene for bistandsbehov har vært relativt stabil i perioden 2017 – 2021, med flest personer i gruppene noe/avgrenset og middels til stort bistandsbehov.

Tabell 2.3.2 viser antall tjenestemottakere i 2021 fordelt etter funksjonsnivå og alder.

Tabell 2.3.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter funksjonsnivå og alder, 2021

	Tjenestemottakere, antall	I alt, prosent	Noe/avgrenset bistands-behov, prosent	Middels til stort bistands-behov, prosent	Omfattende bistands-behov, prosent	Uoppgitt bistands-behov prosent
0-17 år	18 937	100	20	30	25	25
18-49 år	84 196	100	45	31	13	11
50-66 år	54 095	100	43	30	16	11

67-79 år	79 133	100	36	31	23	10
80-89 år	93 680	100	35	30	28	6
90 år og over	49 765	100	24	32	42	2
Totalt	379 806	100	37	31	24	9

Kilde: KPR

Andel tjenestemottakere med noe/avgrenset bistandsbehov varierer mellom aldersgruppene. Den største andelen er i aldersgruppen 18-49 år (45 prosent), den minste andelen var i aldersgruppen 0-17 år (20 prosent).

Mellom 30 og 32 prosent av tjenestemottakere i alle aldersgrupper hadde middels til stort bistandsbehov.

I aldersgruppen 90 år og over, hadde 42 prosent av tjenestemottakere omfattende bistandsbehov. I aldersgruppene 0-17 år og 80-89 år hadde henholdsvis 27 og 28 prosent av tjenestemottakere omfattende bistandsbehov. Aldersgruppen 18-49 år hadde den minste andelen med omfattende bistandsbehov (13 prosent).

Andel tjenestemottakere med uoppgitt bistandsbehov varierer mellom aldersgruppene. Den største andelen er i aldersgruppen 0-17 år og var på 25 prosent. Den minste andelen med uoppgitt bistandsbehov er i aldersgruppen 90 år og over og var på 2 prosent.

[9] KPR helse og omsorg inneholder data fra og med 2017. Tallene for årgangene før 2017 ligger i IPLOS-registeret

2.4

Tjenestemottakere etter tjenestegruppe

Tjenestene er gruppert i følgende grupper:

- Tjenester til hjemmeboende er en tjenestegruppe med praktisk bistand (tre typer), dagaktivitetstilbud, matombringing, avlastning utenfor institusjon, støttekontakt, omsorgsstønad og helsetjenester i hjemmet
- Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål (tidligere "omsorgsbolig" og "annen bolig")
- Institusjonstjenester - langtidsopphold i institusjon, tidsbegrensede opphold i institusjon (tre typer), avlastning i institusjon, dag- og nattopphold i institusjon og kommunal øyeblikkelig hjelp – døgnopphold[10]
- Velferdsteknologi - trygghetsalarm, lokaliseringsteknologi (GPS), digitalt tilsyn og elektronisk medisineringsstøtte

Bruk av tvang var en tjenestegruppe i tidligere rapporter. I denne rapporten omtales tjenester utført med bruk av tvang og makt i et eget kapittel (kap.3.8).

Tabellen 2.4.1 viser antall unike tjenestemottakere innen hver tjenestegruppe i perioden 2017-2021[11]. Samme person kan være i flere tjenestegrupper i samme årgang.

Tabell 2.4.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter tjenestegruppe, 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Tjenester til hjemmeboende, personer	300 533	305 927	302 394	310 055	319 435
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål, personer	51 256	50 497	45 377	49 894	49 175
Institusjonstjenester, personer	107 720	108 461	106 095	104 016	105 621
Velferdsteknologi, personer	95 718	99 612	82 541	109 765	115 678

Kilde: KPR

Tjenester til hjemmeboende personer er gruppen med flest tjenestemottakere. Det har vært en større økning i antall tjenestemottakere i 2020 og 2021, sammenliknet med tidligere år. Økningen fra 2020 til 2021 er på rundt 9 000 tjenestemottakere (3 prosent). Økningen skyldes trolig den økte rapporteringen av ergo- og fysioterapi og tjenester på området psykisk helse og rus.

Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål rapporteres fra og med 2019 og erstatter rapportering av "Omsorgsbolig" og "Annen bolig". I forbindelse med endringen har det vært mangelfull rapportering fra enkelte kommuner, spesielt i 2019. I 2021 registrerer vi også at noen kommuner hadde større endringer i tallene. Dette forklares av kommunene med gjennomgang av registreringene og nødvendige rettelser. Antall tjenestemottakere i denne tjenestegruppen har gått ned med rundt 700 tjenestemottakere (1 prosent), når vi sammenligner 2021- tall med tallet for 2020.

Antall mottakere av institusjonstjenester i 2021 var på omtrentlig samme nivå som i 2019, før koronapandemien. Fra 2020 til 2021 økte antallet tjenestemottakere i tjenestegruppen med rundt 2 000 tjenestemottakere (økning på 2 prosent). Antall mottakere av institusjonstjenester varierte noe i perioden 2017-2021, med flest tjenestemottakere i 2018.

Antall mottakere av velferdsteknologi har økt med rundt 5 000 tjenestemottakere (økning med 5 prosent), når vi sammenligner 2021- tall med 2020. Ved innrapporteringen av 2019-data til KPR hadde noen kommuner tekniske utfordringer med rapportering av velferdsteknologiske løsninger. I 2021 ser vi nedgang i mottakere av velferdsteknologi i noen kommuner knyttet til rettelser i registreringer, i noen av kommunene var tallene fra 2020 var for høye.

For endringer i antall tjenestemottakere etter enkelttjeneste, se kap.2.5.

Tabell 2.4.2 viser antall tjenestemottakere i 2021, fordelt etter tjenestegruppe og alder.

Tabell 2.4.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og tjenestegruppe, 2021

	Tjenestemottakere i alt, personer	Tjenester til hjemmeboende, personer	Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål, personer	Institusjonstjenester, personer	Velferdsteknologi, personer
0-17 år	18 937	18 363	47	2 372	51

18-49 år	84 196	80 990	11 645	3 980	2 353
50-66 år	54 095	49 604	9 060	7 626	7 455
67-79 år	79 133	65 128	9 227	26 593	27 071
80-89 år	93 680	70 592	10 653	38 649	49 771
90 år og over	49 765	34 758	8 543	26 401	28 977

Kilde: KPR

Hovedtrekk fra tabellen 2.4.2:

- I hver aldersgruppe er det flest som mottar tjenester av type tjenester til hjemmeboende
- Det er mellom 8 000 og 12 000 mottakere av bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål i hver aldersgruppe, unntatt aldersgruppen 0-17 år
- De fleste mottakere av institusjonstjenester er i alderen 67 år og over
- Flertallet av mottakerne av velferdsteknologi er i alderen 67 år og over

[10] Etter definisjon her:

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/registrering-av-iplos-data-i-kommunen/rapportering-av-kommuna>

[11] KPR helse og omsorg inneholder data fra og med 2017. Tallene for årgangene før 2017 ligger i IPLOS-registeret

2.5

Tjenestemottakere etter type helse- og omsorgstjeneste

Tabellen 2.5.1 viser enkelttjenester rapportert til KPR helse og omsorg de siste 10 årene (2012-2021).

Tabell 2.5.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter type tjeneste, 2012 - 2021

	Tjenestemottakere, antall									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Praktisk bistand - daglige gjøremål	118 395	116 666	113 616	110 676	107 335	106 767	103 207	101 826	100 016	99 298
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	22 566	23 402	23 793	23 726	24 496	24 856	25 620	26 269	26 731	27 393
Praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse	3 296	3 322	3 442	3 567	3 802	3 971	3 884	4 032	4 119	4 340

Dagaktivitetstilbud	27 078	28 547	28 830	29 690	30 671	31 543	32 180	33 580	31 239	32 019
Matombringing	32 200	33 196	34 245	33 999	33 006	33 383	32 559	32 464	32 913	34 247
Trygghetsalarm	92 756	92 224	92 177	93 300	94 745	96 835	98 693	82 049	104 353	109 303
Avlasting - utenfor institusjon	10 082	9 832	9 867	9 871	9 856	9 676	9 290	9 305	9 378	9 308
Avlasting - i institusjon	7 852	7 864	7 752	7 779	7 899	8 069	8 064	8 451	7 996	8 444
Støttekontakt	35 188	35 772	36 425	36 862	37 138	38 053	37 720	37 821	37 247	37 015
Omsorgsstønad	10 974	10 975	11 099	11 293	11 548	11 699	11 546	11 562	11 557	11 658
Helsetjenester i hjemmet	201 819	205 340	209 529	217 142	223 780	229 566	233 857	247 808	251 555	261 537
Dagopphold i institusjon	8 362	7 396	7 035	6 562	6 374	6 182	5 802	5 046	4 222	4 030
Tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling	26 833	27 611	27 528	27 927	28 477	28 668	28 855	29 426	29 611	30 367
Tidsbegrenset opphold i institusjon - rehabilitering/habilitering	14 754	15 352	15 200	15 716	16 139	16 292	16 099	15 877	14 761	15 496
Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	21 679	22 314	21 925	22 372	22 814	22 778	21 746	22 720	19 036	18 660
Langtidsopphold i institusjon	48 543	48 205	48 063	47 955	47 647	47 508	46 288	45 866	45 933	45 802
Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold	..	..	..	..	8 610	10 760	14 797	13793	13089	14735
Lokaliseringsteknologi (GPS)	..	..	..	..	341	611	1 328	2 333	3454	2913
Elektronisk medisineringsstøtte	..	..	..	..	..	..	..	1 816	5712	5792
Digitalt tilsyn	..	..	..	..	..	..	..	3 925	6 097	7 814
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	..	..	..	..	..	51 256	50 497	46 313	49 894	49 175

Kilde: IPLOS-registeret (-2016)/ KPR (2017-)

Helsetjenester i hjemmet hadde størst økning i antall tjenestemottakere sammenliknet med 2020. Økingen er på rundt 10 000 tjenestemottakere, og kan forklares med økt rapportering av tilbudene ergo- og fysioterapi, samt tjenester på område psykisk helse og rus fra noen kommuner.

Digitalt tilsyn hadde størst prosentvis økning i antall tjenestemottakere sammenliknet med 2020 (økning med 28 prosent).

Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål hadde størst nedgang i antall mottakere (719 tjenestemottakere) sammenliknet med 2020. Nedgangen kan delvis forklares med rettelsene i registreringer i noen større kommuner, nærmere omtalt i kap.1.3.

Lokaliseringsteknologi (GPS) har gått ned med 16 prosent av tjenestemottakerne sammenliknet med 2020. Dette kan delvis forklares med rettelsene i registreringer beskrevet nærmere i kap. 1.3.

Flere tjenester har hatt en økning i antall mottakere i deler eller hele perioden 2012-2021: praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål, praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse, trygghetsalarm, helsetjenester i hjemmet, tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling, lokaliseringsteknologi (GPS), elektronisk medisineringsstøtte og digitalt tilsyn.

Flere tjenester har hatt trend med nedgang i deler eller hele perioden 2012-2021: praktisk bistand - daglige gjøremål, dagopphold i institusjon og langtidsopphold i institusjon.

Tabell 2.5.2 viser antall tjenestemottakere i 2021, fordelt etter alder og tjenestetype

Tabell 2.5.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og tjenestetype, 2021

	Tjenestemottakere etter tjenestetype		Tjenestemottakere etter alder og tjenestetype			
	Antall	Andel av tjeneste-mottakere, prosent	Under 67 år, antall	Over 67 år, antall	andel under 67 år, prosent	andel over 67år, prosent
Praktisk bistand - daglige gjøremål	99 298	12	24 000	75 298	24	76
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	27 393	3	22 508	4 885	82	18
Praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse	4 340	1	3 784	556	87	13
Dagaktivitetstilbud	32 019	4	11 055	20 964	35	65
Matombringing	34 247	4	4 638	29 609	14	86
Trygghetsalarm	109 303	13	8 443	100 860	8	92
Avlastning - utenfor institusjon	9 308	1	8 728	580	94	6
Avlastning - i institusjon	8 444	1	3 535	4 909	42	58
Støttekontakt	37 015	4	28 271	8 744	76	24
Omsorgsstønad	11 658	1	9 640	2 018	83	17
Helsetjenester i hjemmet*	261 537	32	110 524	151 013	42	58
Dagopphold i institusjon	4 030	0	298	3 732	7	93

Tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling	30 367	4	2 894	27 473	10	90
Tidsbegrenset opphold i institusjon - rehabilitering/habilitering	15 496	2	1 753	13 743	11	89
Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	18 660	2	2 140	16 520	11	89
Langtidsopphold i institusjon	45 802	6	2 696	43 106	6	94
Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold	14735	2	2665	12 070	18	82
Lokaliseringsteknologi (GPS)	2913	0	344	2 569	12	88
Elektronisk medisineringsstøtte	5792	1	1 090	4 702	19	81
Digitalt tilsyn	7 814	1	794	7 020	10	90
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål*	48 524	6	20752	27 772	43	57
Totalt		100				

Kilde: KPR

Helsetjenester i hjemmet er rapportert med flest tjenestemottakere (261 537 personer i løpet av 2021). Av alle tjenestetyper, gis det mest av helsetjenester i hjemmet (32 prosent), trygghetsalarm (13 prosent) og praktisk bistand – daglige gjøremål (12 prosent) i 2021.

Helsetjenester i hjemmet, avlastning i institusjon og bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål gis til omtrent like mange personer over 67 år som til personer under 67 år.

Andre tjenester gis i hovedsak til enten eldre eller yngre tjenestemottakere[12].

Tjenestetilbud som i hovedsak gis til personer i alderen 67 år og over:

- praktisk bistand – daglige gjøremål
- matombringing
- dagaktivitetstilbud
- velferdsteknologi
- tidsbegrenset- og langtidsopphold i institusjon
- kommunal øyeblikkelig hjelp[13]

Tjenestetilbud som i hovedsak gis til personer i alderen under 67 år:

- praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse
- praktisk bistand – opplæring – daglige gjøremål
- støttekontakt
- avlastning utenfor institusjon
- omsorgsstønad

[12] med over 60 prosent av tjenestemottakerne i den ene eller den andre aldersgruppen

[13] Etter definisjon her:

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/registrering-av-iplos-data-i-kommunen/rapportering-av-kommuna>

2.6

Tildelte timer (omfang)

Det er de brukerrettede tiltakene beskrevet i vedtaket/beslutningen som regnes med i timer per uke.

Beregning av gjennomsnittlige verdier for tildelte timer er komplisert, på grunn av variasjon i antallet timer gjennom året. For å redusere kompleksiteten, beregnes gjennomsnittlig antall tildelte timer på grunnlag av status per 31.desember (se vedlegg A for mer informasjon om beregningen).

Tabell 2.6.1 viser antall mottakere av tjenester som skal rapporteres med antall tildelte timer per uke (omfang), gruppert etter timetall.

Tabell 2.6.1 Tjenestemottakere per 31.des., gruppert etter antall timer per uke (t/u), 2021

	Tjenestemottakere, I alt, antall*	prosent	< 2 t/u, prosent	2 – 4,9 t/u, prosent	5 – 9,9 t/u, prosent	10-14,9 t/u, prosent	15-35,4 t/u, prosent	>=35,5 t/u, prosent
Praktisk bistand - daglige gjøremål	77 140	100	76	11	6	2	3	2
Praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål	22 119	100	33	16	10	6	13	21
Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse***	3 831	100	2	2	10	12	30	43
Dagaktivitetstilbud	22 948	100	7	8	29	20	35	1
Avlastning - utenfor institusjon	6 944	100	6	12	19	32	23	8
Avlastning - i institusjon (rullerende)	410	100	14	4		4	26	52
Støttekontakt	30 101	100	5	80	13	1	0,3	0,1
Omsorgsstønad	9 677	100	3	18	39	19	18	3
Helsetjenester i hjemmet	164 520	100	59	20	11	4	4	2
Dagopphold i institusjon	2 214	100	3	1	44	34	17	1
Nattopphold i institusjon	under 10	100	-	-	-	**	-	**

Kilde: IPLOS Kilde: KPR

* - ekskludert tjenestemottakere med null timer per uke

** - Basert på under 10 personer

***- OBS! tallene fra Nesbyen for praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse inngår ikke i denne tabellen pga feilrapportering

Hovedtrekk fra tabellen om gruppering av tjenestemottakere etter timetall i 2021:

- 93 prosent av mottakerne av støttekontakt hadde mellom 2 og 9,9 timer tjeneste i uken
- 90 prosent av mottakerne av helsetjenester i hjemmet mottar under 10 timer tjeneste i uken
- 78 prosent av mottakerne av rullerende avlastning i institusjon mottar over 15 timer tjeneste i uken
- 76 prosent av mottakerne av praktisk bistand-daglige gjøremål mottar under 2 timer tjeneste i uken
- 73 prosent av mottakerne av praktisk bistand-brukerstyrt personlig assistanse mottar over 15 timer tjeneste i uken

Tjenestemottakere som mottar 35,5 eller flere timer i uken (dette tilsvarer 1 eller flere årsverk per uke) per 31. desember 2021:

- mellom 21 og 52 prosent av mottakerne av praktisk bistand – opplæring- daglige gjøremål, praktisk bistand-brukerstyrt personlig assistanse og avlastning - i institusjon (rullerende) med 35,5 eller flere timer i uken
- for resterende tjenestetilbud som rapporteres med timer, er det mellom 0,1 og 8 prosent av mottakerne med 35,5 eller flere timer i uken

Tabell 2.6.2 viser andel tjenestemottakere med 10 eller flere timer per uke de siste 10 årene, fordelt etter type tjeneste.

Tabell 2.6.2 Tjenestemottakere med 10 eller mer timer per uke, i det totale antallet tjenestemottakere*, etter tjenestetype

	Tjenestemottakere*, prosent									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Praktisk bistand - daglige gjøremål	6	6	7	7	7	8	7	7	7	7
Praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål	42	42	44	43	43	42	42	42	42	41
Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse***	80	80	80	82	80	81	83	82	83	86
Dagaktivitetstilbud	58	58	60	60	59	59	58	57	56	56
Helsetjenester i hjemmet	59	59	59	59	58	59	60	61	61	63
Avlastning utenfor institusjon	89	90	89	88	89	90	89	87	88	82
Støttekontakt	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1
Omsorgsstønad	41	41	41	41	41	40	39	39	40	40
Avlastning - i institusjon (rullerende)	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Dagopphold	56	55	56	57	59	59	60	52	50	52
Nattopphold i institusjon	40	38	50	100	71	55	89	**	**	**

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) / KPR (2017-)

* - ekskludert tjenestemottakere med null timer per uke

** - Basert på under 10 personer

*** - tallene fra Nesbyen for praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse inngår ikke i denne tabellen pga feilrapportering

I 2021 mottok 86 prosent av brukerne med praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse 10 eller flere timer i uken mot 1 prosent av mottakerne av støttekontakt. Andelen av tjenestemottakerne av ulike tjenester som hadde 10 timer tjeneste eller mer i uken har vært relativt uendret de siste 10 årene.

2.7

Nye tjenestemottakere og tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger

Nye tjenestemottakere (tilgang) defineres i denne rapporten som personer som mottar tjenester i 2021 men som ikke er rapportert med tjenester i 2020.

Tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger (avgang, avsluttet, avdød), defineres i denne rapporten som personer rapportert til registeret i 2020, og ikke rapportert som personer som mottar tjenester i 2021.

Tabell 2.7.1 viser oversikt over tilgang og avgang av tjenestemottakere de siste 10 årene.

Tabell 2.7.1 Tilgang og avgang av tjenestemottakere, 2012 - 2021

	Tjeneste mottakere, antall	Nye mottakere, prosent,	Nye mottakere, uten tjenester tidligere*, prosent	Avgang, prosent	Avgang-ikke død, prosent	Avgang-død**, prosent	Tilvekst fra forrige år, prosent
2012	336 864	19,7	16,5	17,8	8,5	9,8	1,9
2013	340 093	19,6	16,3	18,7	9	9,6	0,9
2014	342 216	19,8	16	19,2	9,7	9,5	0,6
2015	349 419	20,9	16,7	18,9	9,6	9,5	2,1
2016	355 635	21,3	16,9	19,6	10,3	9,3	1,7
2017	361 471	21,6	16,8	20	10,9	9,2	1,6
2018	364 587	22	..	20,4	10,9	9,1	1,5
2019	364 666	22,4	19,8	22,11	12,6	9,5	0,3
2020	371 319	23	19,3	21,24	12,3	8,9	1,8
2021	379 806	22,9	19,1	20,7	12	8,7	2,3

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) / KPR (2017-)

* - for 2021 - har ikke hatt tjenester i 2017, 2018, 2019 og 2020. Tallet for 2018 er ikke tilgjengelig

** - unike personer som mottok tjenester i 2020 og var rapportert med dødsdato i 2020

22,9 prosent av tjenestemottakerne i 2021 var nye. 20,7 prosent av tjenestemottakerne fra 2020 mottar ikke tjenester lenger (avgang, avsluttet) i 2021.

Tabell 2.7.2 viser oversikt over nye tjenestemottakere i 2021, fordelt etter alder og funksjonsnivå i 2021.

Tabell 2.7.2 Nye tjenestemottakere, etter alder og funksjonsnivå

	Tjenestemottakere, personer	Nye mottakere, prosent
Alder i 2021:		
0-17 år	18 937	31,2
18-49 år	84 196	25,9
50-66 år	54 095	24,9
67-79 år	79 133	29,5
80-89 år	93 680	20,2
90 år og over	49 765	7,2
Bistandsbehov i 2021:		
Noe/avgrenset	139 201	28,3
Middels til stort	116 245	14,7
Omfattende	89 340	5,7

Kilde: KPR

Blant tjenestemottakerne i 2021 var det flest nye mottakere i aldersgruppen 0-17 år. Dette kan ha sammenheng med økt rapportering av ergo- og fysioterapi til barn og unge. Færrest nye mottakere ble registrert i aldersgruppen 90 år og over.

28 prosent av tjenestemottakerne med noe/avgrenset bistandsbehov, er nye. 5,7 prosent av tjenestemottakerne med omfattende behov, er nye. Dette er omtrent samme nivå som i 2020.

2.8

Vedtak med innvilgelse eller avslag

Tabell 2.9 viser antall vedtak fattet og klager mottatt i løpet av 2021.

Tabell 2.9 Vedtak fattet og klager mottatt etter type tjeneste, 2021

	Vedtak*, antall	Vedtak med avslag, antall	Klager mottatt, antall	Vedtak med avslag, prosent
Praktisk bistand - daglige gjøremål	51 664	822	36	1,6
Praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål	14 931	229	20	1,5
Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse	3 763	568	100	15,1
Dagaktivitetstilbud	17 107	569	under10	3,3
Matombringning	14 053	73	under 10	0,5

Trygghetsalarm**	28 584	..	under 10	..
Avlasting - utenfor institusjon	7 756	380	43	4,9
Avlasting i institusjon	23 083	494	53	2,1
Støttekontakt	18 960	1 323	37	7,0
Omsorgsstønad	8 217	844	112	10,3
Helsetjenester i hjemmet	213 884	2 007	37	0,9
Dagopphold i institusjon	2 904	84	0	2,9
Tidsbegrenset opphold i institusjon -utredning/behandling	55 985	396	under10	0,7
Tidsbegrenset opphold i institusjon -habilitering/rehabilitering	26 766	227	under10	0,8
Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	33 707	727	15	2,2
Langtidsopphold i institusjon	21 690	1 519	37	7,0
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	11 339	1 429	34	12,6

Kilde: KPR

* - ny vurdering av eksisterende vedtak inkludert

** - fra 2019 kan trygghetsalarm og andre velferdsteknologiske løsninger rapporteres til KPR uansett om det fattes vedtak eller ikke

Helsetjenester i hjemmet er rapportert med flest vedtak i 2021 (213 884). Dagopphold i institusjon er rapportert med få vedtak i 2021 (2 904). Praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse, omsorgsstønad og avlastning utenfor institusjon rapporteres også med relativt få vedtak.

Hovedtrekk for vedtak om avslag i 2021:

- Mellom 10-15 prosent av vedtak om praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse, omsorgsstønad og bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål, er avslag
- 7 prosent av vedtak om langtidsopphold i institusjon og støttekontakt er avslag
- Mellom 2 og 4,9 prosent av vedtak om dagaktivitetstilbud, dagopphold i institusjon, avlastning og tidsbegrenset opphold i institusjon – annet, er avslag
- For resterende tjenester utgjør vedtak med avslag under 2 prosent av vedtak

Det registreres relativt få klager i løpet av året. Flest klager var det på bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål, praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse og omsorgsstønad.

Det er gjennomført sammenlikninger forenkeltkommuner, som bekrefter lavere antall klager eller ingen klager rapportert til KPR helse og omsorg, sammenlignet med antall klager registret hos Statsforvalteren. Siden både kommuner og statsforvalter kan motta klager, er det behov for videre arbeid for økt datakomplethet i KPR på dette området.

2.9

Øyeblikksbilde – tjenester 31. desember

Tabell 2.10.1 viser status for antall tjenestemottakere per 31. desember de siste 10 årene.

Tabell 2.10.1 Tjenestemottakere per 31.des.2021

	Tjenestemottakere, antall
2012	271 503
2013	271 412
2014	272 357
2015	275 200
2016	278 161
2017	282 726
2018	283 286
2019	280 669
2020	287 374
2021	292 942

Kilde: IPLO Kilde: IPLOS-registeret (-2016) /KPR (2017-)

Om lag 293 000 personer var mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester den 31. desember 2021. Det er en økning med 1,9 prosent sammenlignet med 31. desember 2020. Antallet tjenestemottakere per 31. desember har økt med 21 000 personer når vi sammenlikner med 2012.

Tabell 2.10.2 viser antall tjenestemottakere per 31.desember fra 2017 til 2021, gruppert etter tjenestegruppe.

Tabell 2.10.2 Tjenestemottakere per 31.des., gruppert etter tjenestegruppe, 2021

	Tjenestemottakere, antall				
	2017	2018	2019	2020	2021
Tjenester til hjemmeboende	219 679	222 787	227 539	228 352	234 374
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	44 194	43 502	40 031	43 073	42 295
Institusjonstjenester	44 919	44 346	43 972	42 482	42 796
Velferdsteknologi	77 055	80 242	79 501	88 120	92 730

Kilde: KPR

Antall mottakere av tjenester til hjemmeboende var rundt 234 000 per 31. desember 2021, en økning på 2,6 prosent fra 2020. Antall mottakere av tjenester til hjemmeboende har vært økende i hele perioden 2017-2021[14].

Antall mottakere av bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål var rundt 42 000 per 31.desember 2021. Enkelte kommuner har endret registrering av tilbudet i overgangen 2020/2021 og dette påvirker landstallene noe.

I 2021 har antallet mottakere av institusjonstjenester økt med 314 personer eller 0,7 prosent, når vi sammenlikner med 2020. Antall mottakere av institusjonstjenester per 31.desember har vært svakt fallende i perioden 2017-2020.

Om lag 93 000 personer mottok tjenester knyttet til velferdsteknologi i 2021. Antall mottakere av velferdsteknologi per 31.desember har siden 2019 vært påvirket av teknisk feil. Selv om tallene økte på landsnivå, har det vært manglende rapportering fra noen kommuner i 2019 og 2020.

Tabellen 2.10.3 viser antall tjenestemottakere per 31.des. fordelt etter funksjonsnivå de siste 10 årene.

Tabell 2.10.3 Tjenestemottakere per 31.des., etter funksjonsnivå

	Tjeneste mottakere, antall	I alt, prosent	Noe/-avgrenset bistandsbehov, prosent	Middels til stort bistandsbehov, prosent	Omfattende bistandsbehov, prosent	Uoppgitt bistandsbehov, prosent
2012	271 503	100	38	33	23	6
2013	271 412	100	38	34	23	6
2014	272 357	100	37	34	23	6
2015	275 200	100	37	34	23	6
2016	278 161	100	37	34	23	6
2017	282 726	100	37	34	24	6
2018	283 286	100	37	34	24	6
2019	280 669	100	35	34	24	7
2020	287 374	100	35,8	33,1	23,7	7
2021	292 942	100	36	33,4	23,5	7

Kilde: IPLOS-registeret (-2017) /KPR (2018-)

Per 31. desember 2021 var det flest tjenestemottakere i kategorien noe/avgrenset bistandsbehov (36 prosent av tjenestemottakere). Andel av tjenestemottakere i denne bistandsbehovsgruppen har vært nokså konstant i perioden 2012-2021 (fra 38 til 36 prosent). Andel tjenestemottakere med omfattende bistandsbehov har økt i samme periode (fra 23 til 24 prosent). Antall tjenestemottakere med middels til stort bistandsbehov og uoppgitt bistandsbehov har vært henholdsvis 33-34 og 6-7 prosent i perioden 2012-2021.

Tabell 2.10.4. viser antall tjenestemottakere per 31. desember 2021, fordelt etter alder og funksjonsnivå.

Tabell 2.10.4. Tjenestemottakere per 31.des., etter alder og funksjonsnivå, 2021

	Tjenestemottakere, antall	I alt, prosent	Noe/-avgrenset bistands-behov, prosent	Middels til stort bistands-behov, prosent	Omfattende bistands-behov, prosent	Uoppgitt bistands-behov, prosent
0-17 år	15 707	100	18	33	28	20

18-49 år	62 992	100	40	35	17	8
50-66 år	41 075	100	41	33	19	7
67-79 år	59 044	100	36	33	24	7
80-89 år	75 541	100	38	32	25	5
90 år og over	38 583	100	28	35	34	2

Kilde: KPR

33 prosent av tjenestemottakerne i alderen 0-17 år hadde middels til stort bistandsbehov og 28 prosent hadde omfattende bistandsbehov.

40 prosent av tjenestemottakerne i alderen 18-49 år hadde noe/avgrenset bistandsbehov og 35 prosent hadde middels til stort bistandsbehov. Det er relativt liten andel med omfattende bistandsbehov (17 prosent).

41 prosent av tjenestemottakere i alderen 50-66 år hadde noe/avgrenset bistandsbehov og 33 prosent hadde middels til stort bistandsbehov. Det er relativt liten andel med omfattende bistandsbehov (19 prosent).

Blant tjenestemottakerne i alderen 67-79 og 80-89 år er det flest med noe/avgrenset (36-38 prosent) eller middels til stort bistandsbehov (32-33 prosent). Antall mottakere med omfattende bistandsbehov er på 24-25 prosent.

35 prosent av tjenestemottakerne i alderen 90 år og over hadde middels til stort bistandsbehov og 34 prosent hadde omfattende bistandsbehov. Relativt få i denne aldersgruppen har uoppgitt bistandsbehov (2 prosent).

[14] KPR helse og omsorg inneholder data fra og med 2017. Tallene for årgangene før 2017 ligger i IPLOS-registeret

Utvalgte temaer

3.1

Samfunnsdeltakelse

Informasjon om samfunnsdeltakelse omhandler personens egne ønsker og behov for bistand og for transport for å kunne delta i arbeid og utdanning, organisasjonsarbeid, kultur og fritidsaktiviteter, og videre om de mottar bistand eller transport og om de opplever å få dekket sitt behov.

Tabell 3.1 viser hvilken andel av tjenestemottakerne var rapportert med behov knyttet til arbeid, utdanning, kultur, fritid og organisasjonsarbeid i 2021. Videre er det presentert tilsvarende andeler for hver aldersgruppe.

Tabell 3.1 Andel med behov for bistand til å delta og for transport i forbindelse med arbeid/utdanning, organisasjonsarbeid, fritid, og kultur. Tjenestemottakere i ulike aldersgrupper per 31. des. 2021.

	Andel med ulike behov, prosent	Behov, fordelt etter alder*					
		0-17 år	18-49 år	50-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og over
Behov for bistand til å delta i forbindelse med arbeid/utdanning	14	46	42	15	1	0	0
Behov for transport til å delta i forbindelse med arbeid/utdanning	6	25	16	7	1	0	0
Behov for bistand til å delta i forbindelse med organisasjonsarbeid, fritid og kultur	24	43	38	30	18	13	16
Behov for transport til å delta i organisasjonsarbeid, fritid og kultur	21	24	23	23	20	19	23

Kilde: ssb.no/tabell/12655

* Prosentandelene viser forholdet mellom antall personer med definert type behov i aldersgruppen (behov for transport, bistand osv.) og antallet tjenestemottakere i aldersgruppen

14 prosent av tjenestemottakere er registrert med behov for bistand til å delta i forbindelse med arbeid eller utdanning og 6 prosent av tjenestemottakere er registrert med behov for transport til å delta i forbindelse med arbeid eller utdanning.

24 prosent av tjenestemottakere er registrert med behov for bistand til å delta i forbindelse med organisasjonsarbeid, fritid og kultur. 21 prosent av tjenestemottakere er registrert med behov for transport til å delta i forbindelse med organisasjonsarbeid, fritid og kultur.

3.2

Privat, ikke betalt hjelp

Tabell 3.2.1 viser snitt antall timer registrert privat hjelp for personer med helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand - daglige gjøremål, praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål, praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse ved utgangen av året de siste 10 årene, totalt og gruppert etter hvor mye privat ikke betalt hjelp (f.eks. hjelp fra familie/venner) de har tilgang til i tillegg. Beregningsmetoden for timer er at det lages sum av alle timer for hver tjenestemottaker, så beregnes gjennomsnittet av sum timer for tjenestemottakerne i hver gruppe for tilgang på privat ubetalt hjelp.

Tabell 3.2.1 Gjennomsnittlig antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand, etter tjenestemottakers tilgang på privat ubetalt hjelp per 31.des. 2012-2021

	Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/ eller praktisk bistand*, antall	Gj.snittlig timer uansett tilgang på privat ubetalt hjelp, timer /uke	Inntil 3 timer/ uke	3 inntil 9 timer/ uke	9 inntil 15 timer/ uke	15 timer/ uke og mer	Mottar hjelp, ukjent omfang	Mottar ikke privat hjelp	Uoppgitt tilgang på privat ubetalt hjelp
2012	172 065	8,1	7,6	6,8	9,7	16,6	5,9	9,3	4,6
2013	173 459	8,4	7,9	7,1	10,5	19,6	6	9,6	3,1
2014	173 739	8,7	8,3	7,6	10,7	22,1	6,2	9,9	2,9
2015	176 207	8,9	8,7	8,2	12,4	23,3	6,5	9,9	4,1
2016	178 416	9,1	8,9	8,4	12,8	24,9	6,7	10,1	3
2017	182 582	9,2	9,1	8,7	14,1	24,5	7	10,2	3,2
2018	189 593	9,9	9,4	9,2	14,6	27,3	7,2	10,7	4,1
2019	188 524	9	8,8	8,5	13,9	26,7	7	9,6	3,4
2020	190 067	9,3	9,3	8,7	15,1	28	7,3	9,8	4,4
2021	195 311	9,4	9,3	9,5	15,3	28,7	7,3	9,8	5,6

Kilde: IPLOS-registeret/KPR

*- ekskludert tjenestemottakere med null timer i uken

Antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand per uke per tjenestemottaker var på 9,4 timer i uken i 2021. Når mottakerne fordeles etter tilgang på privat ikke betalt hjelp, varierer antall timer hjelp fra kommunale helse- og omsorgstjenester. Personer med mer privat ikke betalt hjelp, mottar også flere timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand.

Tjenestemottakere med inntil 9 timer av privat ikke betalt hjelp, mottar rundt 9 timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand. Antall timer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand er rundt 15 timer i uken for personer med 9-15 timer av privat ikke betalt hjelp.

Relativt mange timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand gis til personer med 15 timer i uken og over av privat ikke betalt hjelp (28 timer i uken). Personer uten privat ikke betalt hjelp mottar rundt 10 timer tjenester i uken.

Tabell 3.2.2 viser gjennomsnittlig antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand fordelt etter tjenestemottakers funksjonsnivå og tilgang på privat ubetalt hjelp per 31.desember i 2021.

Tabell 3.2.2 Gjennomsnittlig antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand, etter tjenestemottakers funksjonsnivå og tilgang på privat ubetalt hjelp per 31.des.2021

	Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand*, antall	Gjennomsnittlig timer per uke						
		uansett tilgang på privat ubetalt hjelp	Inntil 3 timer/uke	3 inntil 9 timer/uke	9 inntil 15 timer/uke	15 timer/uke og mer	Mottar hjelp, ukjent omfang	Mot ikke priv hjel
Noe/avgrenset bistanndsbehov	77 432	1,8	1,9	3,4	4,2	1,8	1,4	1,3
Middels til stort bistanndsbehov	78 526	6,2	6,5	8,1	14,7	5,8	6,1	4,6
Omfattende bistanndsbehov	36 089	32,2	25,6	32,1	44,3	21,0	39,3	25,0
Uoppgitt bistanndsbehov	3 264	3,7	**	**	**	**	5,4	3,4

Kilde: KPR

*- ekskludert tjenestemottakere med null timer i uken

**-basert på under 10 personer

Tjenestemottakere med omfattende bistanndsbehov mottar mer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand enn mottakere med lavere eller uoppgitt bistanndsbehov. Det gjelder både når vi ser på alle tjenestemottakere uansett status for tilgang på privat ubetalt hjelp og i hver kategori for privat ikke betalt hjelp.

For personer med noe/avgrenset bistanndsbehov:

- som mottar inntil 3 timer eller med ukjent omfang av privat ikke betalt hjelp i uken, er antall timer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand under 2 timer i uken

- med tilgang på mellom 3 og 9 timer eller mellom 9 og 15 timer privat ikke betalt hjelp i uken er antall timer det helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand 3-4 timer
- uten tilgang på privat ikke betalt hjelp og personer med uoppgitt tilgang mottar 1,4-1,5 timer i uken av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand

For personer med middels til stort bistanndsbehov:

- antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand er på rundt 6 timer i uken for de fleste kategoriene av tilgang på privat ikke betalt hjelp.
- for personer med privat ikke betalt hjelp mellom 9 og 15 timer i uken, er antallet timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand på 8,1 timer i uken;
- for personer med privat ikke betalt hjelp på over 15 timer i uken, er antallet timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand på 14,7 timer i uken;
- for personer med uoppgitt tilgang på privat ikke betalt hjelp er antallet timer på 4,6 timer i uken.

For personer med omfattende behov:

- med tilgang på 3-9 timer, ukjent omfang og uoppgitt omfang av privat ikke betalt hjelp, ligger antall timer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand på 20-23 timer i uken
- uten tilgang på privat ikke betalt hjelp mottar i snitt 39 timer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand i uken
- med inntil 3 timer, og 9-15 timer av privat ikke betalt hjelp, mottar 32 timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand i uken.
- med 15 eller flere timer privat ikke betalt hjelp i uken, mottar 44 timer i uken av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand

3.3

Tjenestemottakers bosituasjon

Fordeling av tjenestemottakere etter bosituasjon skjer på grunnlag av tjenester aktive per 31. desember. Dette er en endring fra tidligere års rapporter, hvor fordelingen baserte seg både på tjenesterapportering og opplysninger om bemanning knyttet til bolig. Siden rapportering til KPR ikke har opplysningene om bemanning knyttet til boliger lenger, ble tabellene gjort om til å indikere hvor personen bor ut fra tjenestetilbudet per 31. desember.

Grupperingene er:

Tjenestemottakere i eget hjem er en post for personer som ikke faller under andre kategorier etter bosituasjon, og derfor antas å bo i eget hjem. Denne kategorien er ikke lik tjenestegruppen "tjenester til hjemmeboende" (se definisjonen av "tjenester til hjemmeboende" i kap.2.4).

Tabell 3.4.1 viser antall tjenestemottakere per 31.desember de siste 10 årene, fordelt etter bosituasjon.

Tabell 3.4.1 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon, 2012 - 2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I alt	271 503	271 412	272 357	275 200	278 161	282 726	283 286	280 669	287 374	292 942
Langtidsopphold i institusjon	34 012	33 968	33 882	33 547	33 094	32 733	31 990	31 849	31 713	31 322

Tidsbegrenset opphold i institusjon	8 889	8 242	8 371	8 447	8 692	8 511	11 851	11 955	10 952	11 671
Bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål	44 846	44 772	44 188	44 014	44 454	44 529	43 775	40 031	43 073	42 295
Tjenestemottakere i eget hjem	183 756	184 430	185 916	189 192	191 921	196 953	195 670	196 834	201 636	207 654

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) / KPR (2017-)

Tjenestemottakere i eget hjem var den største gruppen av tjenestemottakere etter bosituasjon i perioden 2012-2021, med avrundet 208 000 tjenestemottakere i 2021.

Den minste gruppen av tjenestemottakere etter bosituasjon var tjenestemottakere på tidsbegrenset opphold i institusjon (rundt 12 000 i 2021). Antall tjenestemottakere har variert mellom 8000 og 9000 tjenestemottakere i perioden 2012-2017 og økte til rundt 11 000-12 000 tjenestemottakere i 2018-2021.

Antall tjenestemottakere på langtidsopphold i institusjon var 31 322 per 31.desember 2021, 391 færre sammenliknet med 31. Desember 2020. Antall tjenestemottakere har vært svakt fallende i perioden 2012-2021.

Antall tjenestemottakere med bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål per 31. desember var omtrent 42 000 i 2021. Noen større kommuner har gjort rettelser i registreringene som påvirker tallene noe. Antall tjenestemottakere har vært svakt fallende i perioden 2012-2021.

Tabell 3.4.2 viser andel tjenestemottakere per 31. desember 2021 i prosent, fordelt etter bosituasjon og funksjonsnivå

Tabell 3.4.2 Andel tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon og funksjonsnivå, prosent, 2021

	Tjenestemottakere, antall	I alt	Noe/ avgrenset bistands behov	Middels til stort bistandsbehov	Omfattende bistandsbehov	Uoppgitt bistands behov
Tjenestemottakere i alt	292 942	100	36	33	24	7
Langtidsopphold i institusjon	31 322	100	1	12	87	2
Tidsbegrenset opphold i institusjon	11 671	100	13	40	42	6
Bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål	42 295	100	21	37	40	3
Tjenestemottakere i eget hjem	207 654	100	46	36	10	9

Kilde: KPR

87 prosent av tjenestemottakere på langtidsopphold i institusjon hadde omfattende bistandsbehov i 2021. 3 prosent av tjenestemottakere på langtidsopphold i institusjon hadde noe/avgrenset og uoppgitt bistandsbehov i 2021.

42 prosent av tjenestemottakere på tidsbegrenset opphold i institusjon hadde omfattende bistandsbehov i 2021. 6 prosent av tjenestemottakere på tidsbegrenset opphold i institusjon var med uoppgitt bistandsbehov i 2021.

40 prosent av tjenestemottakere i bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål hadde omfattende bistandsbehov i 2021. 3 prosent av tjenestemottakere i bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål var med uoppgitt bistandsbehov i 2021.

46 prosent av tjenestemottakere i eget hjem hadde med noe/avgrenset bistandsbehov i 2021. 9 prosent av tjenestemottakere i eget hjem var med uoppgitt bistandsbehov i 2021.

Tabell 3.4.3 viser antall tjenestemottakere per 31.desember 2021, fordelt etter bosituasjon og alder.

Tabell 3.4.3 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon og alder, 2021

	Tjenestemottakere, I alt, antall	prosent	0-17 år, prosent	18-49 år, prosent	50-66 år, prosent	67-79 år, prosent	80-89 år, prosent	90 år og over, prosent
Langtidsopphold i institusjon	31 322	100	0,4	1	5	22	39	32
Tidsbegrenset opphold i institusjon	11 671	100	14	8	7	22	32	17
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	42 295	100	0,1	26	20	19	20	15
Tjenestemottakere i eget hjem	207 654	100	7	24	15	20	25	10

Kilde: KPR

93 prosent av personer på langtidsopphold i institusjon i 2021 var i alderen over 67 år. 0,4 prosent av personer på langtidsopphold i institusjon i 2021 var i aldersgruppen 0 - 17 år (125 personer). Disse er mest sannsynlig barn som bor i barnebolig.

32 prosent av personer med midlertidig opphold i institusjon i 2021 var i alderen 80-89 år. 7 prosent av personer med midlertidig opphold i institusjon i 2021 var i alderen 50-66 år.

26 prosent av mottakere av bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål i 2021 var i aldersgruppe 18-49 år. I aldersgruppen 0-17 år var andelen på 0,1 prosent i 2021.

35 prosent av tjenestemottakere i eget hjem var i alderen 80 år og over 7 prosent av tjenestemottakere i eget hjem var i alderen 0-17 år i 2021.

3.4

Individuell plan

Individuell plan (IP) er en rettighet tjenestemottakere med behov for langvarige og koordinerte tjenester har for å sikre et koordinert tjenestetilbud. For pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester skal kommunen tilby koordinator etter loven.

Tabell 3.5.1. presenterer tall for mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har virksom individuell plan per 31. desember de siste 10 årene.

Tabell 3.5.1 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31.des., med virksom individuell plan, 2012-2021

	Mottakere* av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, antall	Andel med virksom individuell plan, prosent
2012	178 687	9
2013	179 859	9
2014	180 444	10
2015	182 500	9
2016	185 505	8
2017	189 520	7
2018	197 160	7,8
2019	201 461	7,7
2020	202 830	7,2
2021	208 645	6,6

*Kilde: IPLOS-registeret (-2016) /KPR (2017-) * -- mottakere uansett antall timer*

6,6 prosent hadde virksom individuell plan i 2021, det er 0,5 prosentpoeng lavere enn i 2020. Andelen av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har virksom individuell plan per 31.desember endret seg i perioden 2012-2021. Andelen var 7 prosent i 2017 og 10 prosent i 2014.

Tabell 3.5.2 viser antall mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand med virksom individuell plan (IP) per 31. desember 2021, fordelt etter bistanndsbehov og alder

Tabell 3.5.2 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31.des., med virksom individuell plan (IP), etter bistanndsbehov og alder, 2021

	Antall*	Andel med IP, prosent	andel med IP under 67 år, prosent	andel med IP over 67 år, prosent
Noe/avgrenset bistanndsbehov	79 315	3,3	2,9	0,3
Middels til stort bistanndsbehov	79 465	6,7	5,9	0,8
Omfattende bistanndsbehov	36 327	15,8	14,1	1,8
Uoppgitt bistanndsbehov	13 538	1,1	1,0	0,1

Kilde: KPR

* - mottakere uansett antall timer

Andel av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand med virksam individuell plan er ulik i de ulike bistandsbehovgruppene. Blant mottakerne med omfattende bistandsbehov var det 16 prosent med individuell plan i 2021. Blant mottakerne med uoppgitt bistandsbehov var det 1 prosent med virksam individuell plan i 2021.

Mellom 0 og 2 prosent av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand var rapportert med virksam individuell plan i alderen 67 år og over i 2021. I aldersgruppen 0-66 år, var andelen på mellom 1 og 15 prosent.

3.5

Koordinator

Kommunene skal tilby koordinator til pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient eller bruker, samt sikre samordning av tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan. Koordinator oppnevnes i forbindelse med individuell plan, men skal også tilbys selv om vedkommende takker nei til individuell plan.

Tabell 3.6.1 gir oversikt over mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har koordinator per 31.desember i perioden 2015[15]-2021.

Tabell 3.6.1 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31. des. som har koordinator, 2021

	Mottakere * av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, antall	Andel med koordinator, prosent
2015	182 500	5
2016	185 505	9
2017	189 520	11
2018	197 160	11
2019	201 461	9
2020	202 830	12,6
2021	208 645	13,0

Kilde: IPLOS-registeret (-2016), KPR (2017-)

*- mottakere uansett antall timer

Andel mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har koordinator var 13 prosent i 2021, dette er 0,4 prosentpoeng høyere enn i 2020. Andelen med koordinator varierte mellom 5 og 13 prosent i perioden 2015-2021.

Tabell 3.6.2 viser antall mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har koordinator per 31.desember 2021, fordelt etter bistandsbehov og alder.

Tabell 3.6.2 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31.des., som har koordinator, etter bistandsbehov og alder, 2021

--	--	--	--	--

	Antall*	Andel med koordinator, prosent	Andel med koordinator under 67 år, prosent	Andel med koordinator over 67 år, prosent
Noe/avgrenset bistandsbehov	79 315	9	7	2
Middels til stort bistandsbehov	79 465	14	11	3
Omfattende bistandsbehov	36 327	24	20	4
Uoppgitt bistandsbehov	13 538	2	1	0,2

Kilde: KPR

*- mottakere uansett antall timer

Andel blant mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har koordinator per 31. desember 2021 er ulik i de ulike bistandsbehovgruppene:

- 24 prosent av mottakerne med omfattende bistandsbehov hadde koordinator
- 2 prosent av mottakerne med uoppgitt bistandsbehov har koordinator

Mellom 0 og 4 prosent av mottakerne av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som hadde koordinator i 2021 er i alderen 67 år og over, i motsetning til tjenestemottakere i aldersgruppen under 67 år, der andelen var mellom 1 og 20 prosent i 2021.

[15] Opplysning om koordinator rapporteres til KPR f.o.m. 2015

3.6

Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Tabell 3.10.1 viser antall mottakere av praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.desember de siste 10 årene.

Tabell 3.10.1 Tjenestemottakere med praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.des., 2012-2021

	Tjenestemottakere (som ikke er på institusjonsopphold), antall	Tjenestemottakere med praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse, antall	Andel med BPA, prosent
2012	234 990	2 890	1,23
2013	235 189	2 888	1,23
2014	236 367	3 014	1,28
2015	239 491	3 146	1,31
2016	242 771	3 330	1,37
2017	247 485	3 509	1,42

2018	253 197	3 520	1,39
2019	250 796	3 655	1,46
2020	258 135	3 740	1,45
2021	264 621	3 969	1,50

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) /KPR (2017-)

Sett i forhold til totalt antall tjenestemottakere som ikke er på institusjon den 31. desember, var andelen som mottar BPA på 1,5 prosent i 2021. Tilsvarende andel var på 1,2 prosent i 2012. Antall mottakere av praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31. desember var økende i perioden 2012 til 2021. Økningen fra 2020 til 2021 var på 229 tjenestemottakere.

Tabell 3.10.2 viser antall personer som ikke bor på institusjon per 31.desember 2021, som mottar praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA), fordelt etter alder.

Tabell 3.10.2 Hjemmeboende* tjenestemottakere med praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.des., etter alder, 2021

	Tjenestemottakere (som ikke er på institusjonsopphold), antall	Tjenestemottakere med BPA, antall	Andel med BPA, prosent
0- 17 år	15 164	614	4
18-49 år	62 478	1 824	3
50-66 år	39 666	1 057	3
67-79 år	52 847	414	1
80-89 år	64 715	45	0,1
90 år og over	29 751	15	0,05

Kilde: KPR

* - tjenestemottakere som ikke er på langtids plass i institusjon per 31.des.

Det er flest BPA-mottakere i aldersgruppen 18-49 år i 2021 (1 824 mottakere). 15 personer mottar BPA i aldersgruppen 90 år og over i 2021.

Av tjenestemottakerne i aldersgruppene under 18 år, 18-49 år og 50-66 år, som ikke er på institusjonsopphold per 31. desember, mottok 3-4 prosent BPA i 2021. Tilsvarende tall for aldersgruppen 67-79 år, var 1 prosent i 2021. Under 1 prosent av tjenestemottakere i aldersgruppene 80-89 år og 90 år og over, som ikke var på institusjonsopphold den 31. desember, mottok BPA i 2021.

Mange tjenestemottakere får dekket behov for helse- og omsorgstjenester gjennom flere tjenestetilbud. Tabellen 3.10.3 presenterer enkelttjenestene som gis i tillegg til BPA, med status per 31. desember 2021.

Tabell 3.10.3 Andre tjenester til mottakere av BPA per 31.des.2021

Tjenestetype	Mottakere av BPA med denne tjenesten i tillegg, antall	Andel mottakere av BPA med denne tjenesten i forhold til totalt antall mottakere av BPA pr.31.des., prosent

Helsetjenester i hjemmet	1593	40
Trygghetsalarm	885	22
Praktisk bistand - daglige gjøremål	617	16
Omsorgsstønad	586	15
Dagaktivitetstilbud	289	7
Bolig som kommunen disponerer for helse- og omsorgsformål	276	7
Støttekontakt	244	6
Avlastning utenfor institusjon	186	5
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	124	3
Matombringing	109	3
Avlastning i institusjon	94	2
Digitalt tilsyn	49	1
Elektronisk medisineringsstøtte	17	0,4
Lokaliseringsteknologi (GPS)	12	0,3
Langtidsopphold i institusjon	11	0,3
Dagopphold i institusjon	10	0,3
Tidsbegrenset opphold - annet	under 10	under 10
Tidsbegrenset opphold - utredning/behandling	under 10	under 10
Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold	under 10	under 10
Tidsbegrenset opphold - habilitering/rehabilitering	under 10	under 10

Kilde: KPR

De fleste som hadde tjenester i tillegg til BPA, mottok helsetjenester i hjemmet (1 593 personer) i 2021. Noe færre mottok trygghetsalarm, praktisk bistand - daglige gjøremål, omsorgsstønad og praktisk bistand - daglige gjøremål i tillegg til BPA (mellom 500 og 900 personer) i 2021. Rundt 300 personer hadde bolig kommune disponerer til helse- og omsorgsformål og dagaktivitetstilbud i tillegg til BPA i 2021.

3.7

Habilitering og rehabilitering

Definisjon av habilitering og rehabilitering jf. Forskrift:

"§ 3.Definisjon av habilitering og rehabilitering

Habilitering og rehabilitering skal ta utgangspunkt i den enkelte pasients og brukers livssituasjon og mål.

Habilitering og rehabilitering er målrettede samarbeidsprosesser på ulike arenaer mellom pasient, bruker, pårørende og tjenesteytere. Prosessene kjennetegnes ved koordinerte, sammenhengende og kunnskapsbaserte tiltak.

Formålet er at den enkelte pasient og bruker, som har eller står i fare for å få begrensninger i sin fysiske, psykiske, kognitive eller sosiale funksjonsevne, skal gis mulighet til å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse i utdanning og arbeidsliv, sosialt og i samfunnet.

Endret ved forskrift 10 april 2018 nr. 556 (i kraft 1 mai 2018)."

Til registeret rapporteres rehabilitering og habilitering utenfor institusjon og tidsbegrenset opphold rehabilitering og habilitering i institusjon.

Tabell 3.11.1 viser antall mottakere av habilitering/rehabilitering utenfor institusjon, fordelt etter bistandsbehov og alder.

Tabell 3.11.1 Mottakere av habilitering/rehabilitering utenfor institusjon gjennom året, etter bistandsbehov og alder, 2021.

	Mottakere av habilitering / rehabilitering utenfor institusjon, antall	Bistandsbehov, prosent				
		I alt	Noel-avgrenset	Middels til stort	Omfattende	Uoppgitt
I alt	32 626	100	33	38	27	1
0-17 år	1 613	100	19	31	47	3
18-49 år	10 489	100	43	35	21	1
50-66 år	5 489	100	38	36	25	1
67-79 år	6 210	100	30	42	27	2
80-89 år	6 145	100	27	43	28	1
90 år og over	2 680	100	17	45	37	1

Kilde: KPR

32 626 personer mottok habilitering/rehabilitering utenfor institusjon i løpet av 2021. 47 prosent av mottakerne i aldersgruppen 0-17 år hadde omfattende bistandsbehov i 2021.

Tabell 3.11.3 viser antall mottakere av rehabilitering og habilitering i institusjon.

Tabell 3.11.3 Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon gjennom året, etter bistandsbehov og alder, 2021

	Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon, antall	Bistandsbehov, prosent				
		I alt	Noe/-avgrenset	Middels til stort	Omfattende	Uoppgitt
Mottakere i alt	15 496	100	19	46	30	4
0-49 år	297	100	20	46	25	9
50-66 år	1 456	100	24	43	26	8
67-79 år	4 900	100	22	45	27	6
80-89 år	5 947	100	19	46	31	3
90 år og over	2 896	100	14	49	35	2

Kilde: KPR

Rundt 16 000 personer mottok rehabilitering/habilitering i institusjon i løpet av 2021, med flest tjenestemottakere i alderen 80-89 år. Mellom 25 til 35 prosent av tjenestemottakere i hver aldersgruppe var registrert med omfattende bistandsbehov.

Fordeling av mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon etter bistandsbehov er relativt lik i alle aldersgrupper, unntatt 0-17 år og 90 år og over:

- rundt 20 prosent av tjenestemottakere er registrert med noe/avgrenset bistandsbehov
- rundt 50 prosent av tjenestemottakere er registrert med middels/stort bistandsbehov
- rundt 30 prosent er registrert med omfattende bistandsbehov

Tabellen med antall tjenestemottakere gjennom året viser mange flere personer, enn tilsvarende tabell med status per 31. desember i året (tabell 3.11.4):

Tabell 3.11.4 Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon pr. 31.des., etter bistandsbehov og alder. 2021

	Mottakere i alt, antall	Bistandsbehov, prosent				
		I alt	Noe/-avgrenset	Middels til stort	Omfattende	Uoppgitt
Mottakere i alt	1 374	100	14	47	32	7
0-66 år	173	100	8	42	38	13
67-79 år	412	100	15	41	34	10
80 år og over	789	100	15	51	30	5

Kilde: KPR

Bruk av tvang

Det er tre former for rapportering av kommunale helse- og omsorgstjenester som ytes ved bruk av tvang og makt:

- vedtak om bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9 § 9-5, tredje ledd bokstav b og c
- skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner etter kap. 9 §9-5, tredje ledd bokstav a)
- helsehjelp med tvang etter pasientrettighetsloven kap. 4 a

Tabell 3.10.1 presenterer tall for ovennevnte typer tvang i perioden 2017 – 2021[16].

Tabell 3.10.1 Bruk av tvang, personer gjennom året, etter type tvang

	2017	2018	2019	2020	2021
Bruk av tvang psykisk utviklingshemning – nødsituasjoner (etter helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav a)	973	1 091	1 197	1 271	1 230
Bruk av tvang psykisk utviklingshemning – planlagte tiltak – vedtak om bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav b og c	1 091	630	761	852	907
Helsehjelp med tvang etter pasientrettighetsloven kapittel 4 a	1 066	1 107	1 353	1 395	1 555

Kilde: KPR

1 230 personer mottok tjenester ved bruk av tvang i nødsituasjoner i 2021. Det har vært svakt økende trend i antall mottakere siden 2017.

907 personer mottok tjenester ved bruk av tvang etter planlagte tiltak i 2021. Antallet mottakere var på det laveste i 2018, med 630 mottakere og på det høyeste i 2017, med 1 091 mottakere, når vi ser på tallene i perioden 2017-2021.

1 555 personer fikk helsehjelp med tvang i 2021. Antall mottakere har vært økende siden 2017.

[16] KPR helse og omsorg inneholder data fra og med 2017. Tallene for årgangene før 2017 ligger i IPLOS-registeret

3.9

Heldøgntjenestetilbud

Heldøgntjenestetilbud er en relativt ny opplysning i registeret. Opplysningen er rapportert fra og med rapporteringsåret 2019, og skal fortelle om tjenestemottakers totale tjenestetilbud er tilsvarende heldøgntjenestetilbud. De fleste kommunene (348 av 356 kommuner, 98 prosent) har rapportert heldøgntjenestetilbud i 2021, litt flere enn i 2020 (335 kommuner eller 94 prosent av kommunene). Rapporteringene mottatt så langt skaper usikkerhet rundt tolkning av tallene, ettersom en del personer rapportert med heldøgntjenestetilbud er registrert med for lite tjenester for å utgjøre heldøgntjenestetilbud.

Det er rapportert 63 578 unike personer med heldøgntjenestetilbud i 2021. Dette er en økning med avrundet 7 000 personer (økning med 12 prosent) fra 2020.

3.10

Venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester

Venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester (videre i teksten "venteliste") er en relativt ny opplysning som rapporteres til Kommunalt pasient- og brukerregister fra og med 2019. Det er oppdaget registreringer av andre typer ventelister under venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester. I tillegg, har mange registreringer datering langt tilbake i tid (f.eks. "satt på venteliste" i 2003).

262 av 356 kommuner (74 prosent) har rapportert minst en person på venteliste i 2021. 2317 unike personer er rapportert med venteliste i 2021. Dette er en nedgang med 1 424 personer.

Det publiseres en oversikt over personer ført på venteliste til langtidsplass eller plass i bolig særlig tilrettelagt for heldøgntjenester fra en kartlegging Helsedirektoratet gjennomførte tre ganger i året mellom 2018 og 2021[17]. I 2022 er det gjennomført to kartlegginger. Helse- og omsorgsdepartementet vedtok høsten 2022 å avslutte kartleggingen.

[17] <https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/venteliste-for-langtidsplass-pa-sykehjem>

Vedlegg A

Forutsetninger for alle tall

- Kommunene med manglende rapportering for 2019 representert med tall for 2018. Følgende kommuner har ikke rapportert i 2019: Trøgstad, Spydeberg, Askim, Eidsberg, Hobøl, Sørum, Fet, Finnøy, Sveio, Nesna, Karlsøy, Hemne og Granvin. I tillegg har Utsira rapportert sammen med Karmøy
- Teller kun mottakere av tjenester rapportert med gyldige tjenestekoder (med unntak for tjenester 12 Omsorgsbolig og 13 Annen bolig, som tolkes som tjenestekode 29 – Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål)
- Ekskluderer tjenester med manglende tjenestestart-dato
- Testpasienter/testbrukere - testbrukere inngår i datagrunnlaget brukt i produksjon av denne rapporten (8 brukere er antatt å være testbrukere i 2021, da de er rapportert fra 5 eller flere kommuner for samme årgang)
- Generelt kontrolleres det ikke for gjensidig utelukkende tjenester der brukeren ekskluderes fra statistikken for hjemmebaserte tjenester ved aktiv institusjonstjeneste

Definisjoner

- Antall tjenestemottakere - antall unike tjenestemottakere rapportert til KPR helse og omsorg med innvilget vedtak (for tjenester med krav om vedtak) og aktiv tjeneste, av en eller flere av rapporterte tjenester per 31.12 eller gjennom året
- Antall mottakere av Rehabilitering/habilitering utenfor institusjon - antall unike tjenestemottakere rapportert med "ja" på opplysningen som angir om personen mottar rehabilitering/habilitering utenfor institusjon
- Antall mottakere av heldøgntjenestetilbud - antall unike tjenestemottakere rapportert til KPR helse og omsorg med "ja" på opplysningen som angir om det samlede tilbudet til tjenestemottakeren er å anse som heldøgntjenestetilbud
- Antall personer på venteliste for sykehjemsplass eller plass i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester - antall unike tjenestemottakere rapportert til KPR helse og omsorg med "ja" på opplysningen som angir om personen er på venteliste for sykehjemsplass eller plass i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester
- Antall vedtak – antall vedtak om tjeneste registrert med vedtaksdato i løpet av statistikkåret, herunder vedtak med innvilget tjeneste og vedtak med avslag. Vurderinger av eksisterende vedtak på ny er inkludert i telling.
- Antall klager – klager mottatt i løpet av statistikkåret, dette kan også være klager på vedtak fattet tidligere år
- Gjennomsnittlig antall timer pr. 31. desember – beregnet gjennomsnittlig antall timer av aktuell tjeneste, hvor det ekskluderes tjenestemottakere med 0 timer, fjernes duplikater, telles opp sum timer per tjenestemottaker; deretter regnes ut gjennomsnittet av sum timer per tjenestemottaker.
- Ny tjenestemottaker – personen rapportert til KPR helse og omsorg i statistikkåret, som ikke var rapportert året før.
- Tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger – personer rapportert til KPR helse og omsorg året før statistikkåret, men ikke i statistikkåret.

Fordeling etter

- Funksjonsnivå– kategoriene "noe/avgrenset bistandsbehov", "middels til stort bistandsbehov" og "omfattende bistandsbehov" – basert på siste registrerte funksjonskartlegging per tjenestemottaker; personer med vurdering "ikke relevant" på alle funksjonsområder og personer uten kartlegging plasseres i kategorien "uoppgitt"
- Individuell plan, koordinator, privat ikke betalt hjelp, samfunnsdeltakelse (bistand til å delta ulike aktiviteter) - statistikken baseres på siste rapporterte opplysning
- Bosituasjon per 31. desember - fordeling av tjenestemottakere basert på opplysninger knyttet til innvilgede og aktive tjenester. Tjenestemottakere som ikke mottar tjenestene omsorgsbolig, annen bolig, langtids-/tidsbegrenset opphold i institusjon, plasseres i kategorien "tjenestemottakere i eget hjem".
- Tjenestegruppering – gruppering av tjenestene i fem kategorier: Tjenester til hjemmeboende, Bolig kommune disponerer til helse- og omsorgsformål, Institusjonstjenester, Bruk av tvang, Velferdsteknologi (se oversikt hvilke tjenester ligger i hver tjenestegruppe i kap.1.1)

PDF-versjon av rapporten

[Last ned PDF av rapporten om kommunale helse- og omsorgstjenester 2021](#)

